MŁODZIEŻOWE CENTRUM EDUKACJI
I READAPTACJI SPOŁECZNEJ W GONIĄDZU

Program wychowawczo-profilaktyczny

Rok szkolny 2026/2027

Wprowadzenie

Program obejmuje Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy „Promyk" im. Unii Europejskiej, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii oraz szkoły funkcjonujące w Centrum. Łączy działania edukacyjne, wychowawcze, resocjalizacyjne, socjoterapeutyczne i profilaktyczne prowadzone w szkołach, internacie oraz środowisku lokalnym.

Podstawą pracy jest koncepcja twórczej resocjalizacji prof. Marka Konopczyńskiego: rozwijanie potencjału wychowanek przez naukę, twórczość, współdziałanie i pełnienie ról społecznych. Program uwzględnia priorytety edukacyjno-wychowawcze Centrum oraz osiem podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa na rok 2026/2027, opublikowanych przez MEN 28 maja 2026 r., w zakresie właściwym dla działalności placówki.

Rozdział I. Wychowanie

1. Założenia programu

- Wychowanka jest podmiotem oddziaływań; jej godność, bezpieczeństwo, potrzeby i możliwości wyznaczają sposób pracy. Wdrażanie Reformy26. Kompas Jutra służy tworzeniu środowiska wymagającego, wspierającego i przyjaznego rozwojowi wychowanek.
- Wychowanie opiera się na szacunku, dialogu, zaufaniu, uczciwości, odpowiedzialności i wrażliwości na dobro innych.
- Nauczanie, wychowanie i profilaktyka tworzą spójną całość. Nauczyciele, wychowawcy i specjaliści współpracują z rodziną oraz osobami wspierającymi wychowankę.
- Rozwijanie mocnych stron, samodzielności i sprawczości przygotowuje wychowanki do życia w społeczeństwie i pełnienia wybranych ról rodzinnych, obywatelskich i zawodowych.

2. Cele programu

Celem głównym jest wszechstronny rozwój wychowanek oraz przygotowanie ich do samodzielnego, odpowiedzialnego życia po opuszczeniu Centrum.

- Wspieranie adaptacji, poczucia przynależności, samoakceptacji i dobrostanu psychicznego.
- Rozwijanie ciekawości i aktywności poznawczej, zainteresowań, motywacji do nauki, myślenia analitycznego, kreatywności i umiejętności współpracy.
- Kształtowanie postaw moralnych, patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych. Działania te wzmacniają odporność społeczną i odpowiedzialność za wspólnotę.
- Budowanie bezpiecznych relacji, rozwijanie komunikacji i rozwiązywania konfliktów bez przemocy.
- Promowanie zdrowego stylu życia, zapobieganie uzależnieniom oraz odpowiedzialne korzystanie z technologii i AI.
- Przygotowanie do dalszego kształcenia, pracy, samodzielności życiowej i budowania wspierających więzi.

3. Obszary oddziaływań wychowawczych

3.1. Osobowość

Praca wychowawcza wspiera rozwój poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny. Wychowanka poznaje siebie, doświadcza sukcesu i uczy się wykorzystywać własne zasoby w codziennym życiu.

Adaptacja i poczucie bezpieczeństwa

Przyjęcie do Centrum jest początkiem budowania relacji, zaufania i gotowości do współdziałania.

- Zapoznawanie wychowanek z organizacją życia, prawami, obowiązkami i osobami udzielającymi pomocy.
- Prowadzenie zajęć integracyjnych, wspólne ustalanie zasad grupowych i uczenie radzenia sobie ze zmianą.
- Rozpoznawanie potrzeb, zainteresowań i mocnych stron; wspólne wyznaczanie osobistych celów rozwoju. Rozpoznanie opiera się na ocenie funkcjonowania wychowanki w szkole i internacie, we współpracy z rodzicami lub opiekunami.

Rozwój poznawczy i motywacja do nauki

Nauka służy odkrywaniu możliwości, rozumieniu świata i realizowaniu planów życiowych.

- Uczenie planowania pracy i skutecznego uczenia się; zapewnianie pomocy edukacyjnej oraz docenianie postępów.
- Rozwijanie myślenia analitycznego i umiejętności matematycznych przez zadania praktyczne oraz łączenie treści przyrodniczych i ścisłych.
- Organizowanie konkursów, zajęć rozwijających zainteresowania i projektów interdyscyplinarnych; stosowanie oceniania kształtującego, samooceny i informacji zwrotnej. Uzgadnianie celów i kryteriów sukcesu oraz wskazywanie kolejnych kroków w uczeniu się.

Rozwój moralny i pozytywny obraz siebie

Wychowanka buduje poczucie własnej wartości oraz uczy się podejmować decyzje zgodne z przyjętymi wartościami.

- Kształtowanie uczciwości, pracowitości, sumienności, empatii, tolerancji i szacunku wobec innych ludzi.
- Rozwijanie refleksji nad wyborami i ich konsekwencjami przez rozmowy, literaturę, film i sytuacje codzienne.
- Tworzenie okazji do osiągania sukcesu w nauce, sztuce, sporcie i działaniach społecznych; wzmacnianie samoakceptacji i odpowiedzialności za podejmowane zadania.

Dojrzałość emocjonalna i społeczna

Bezpieczne relacje wymagają rozumienia emocji, komunikowania potrzeb i respektowania granic.

- Uczenie rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania emocji, samoregulacji oraz radzenia sobie ze stresem.
- Ćwiczenie aktywnego słuchania, komunikatu „JA”, asertywności i rozwiązywania konfliktów.
- Rozwijanie współpracy, wzajemnego wsparcia i sprawczości przez wspólne przedsięwzięcia oraz udział wychowanek w planowaniu życia grupy.

3.2. Środowisko

Działania środowiskowe przygotowują do uczestnictwa w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym. Ważną częścią pracy jest uczenie się przez działanie poza placówką, zgodnie z ideą Outdoor Education.

Rodzina, kobiecość i relacje partnerskie

Wychowanka rozwija świadomość własnej wartości, praw i możliwości oraz uczy się budować relacje oparte na szacunku i wzajemnej odpowiedzialności.

- Rozwijanie samoakceptacji, pozytywnego obrazu ciała i refleksji nad kobiecością oraz własnymi aspiracjami.
- Omawianie zasad zdrowych relacji, granic i świadomej zgody; rozpoznawanie zależności, nacisku i krzywdzenia.
- Wspieranie więzi z bezpiecznymi osobami bliskimi; rozwijanie umiejętności komunikacji i rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
- Przygotowywanie do odpowiedzialnego rodzicielstwa, opieki nad dzieckiem i korzystania ze wsparcia, z uwzględnieniem wieku i sytuacji wychowanki.

Kultura, patriotyzm i aktywność społeczna

Uczestnictwo w kulturze i życiu wspólnoty kształtuje tożsamość, wrażliwość oraz odpowiedzialność za dobro wspólne.

- Poznawanie historii, kultury i tradycji Polski oraz regionu; udział w obchodach świąt narodowych i opiece nad miejscami pamięci.
- Organizowanie wyjść do muzeów, teatru i innych instytucji kultury; rozwijanie kultury języka i aktywności artystycznej.
- Poznawanie praw i obowiązków obywatelskich, dziedzictwa europejskiego oraz zasad poszanowania różnorodności.
- Podejmowanie wolontariatu, inicjatyw wychowanek i współpracy ze społecznością lokalną; uczenie odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych. Ćwiczenie współdziałania i reagowania w sytuacjach zagrożenia.

Przyroda i odpowiedzialność za środowisko

Kontakt z przyrodą wspiera poznawanie świata, zdrowie i kształtowanie postaw ekologicznych.

- Organizowanie wycieczek, rajdów, obserwacji przyrodniczych i zajęć terenowych, w tym poznawanie walorów Biebrzańskiego Parku Narodowego.
- Uczenie oszczędzania zasobów, ograniczania odpadów i troski o otoczenie; udział w akcjach ekologicznych i projektach przyrodniczych.

Praca, autonomia i samodzielność życiowa

Wychowanka poznaje swoje predyspozycje i planuje przyszłość edukacyjną oraz zawodową.

- Prowadzenie doradztwa zawodowego, poznawanie zawodów i możliwości dalszej nauki; organizowanie kontaktów z pracodawcami i instytucjami rynku pracy. Przedstawianie nowej oferty kształcenia zawodowego wypracowanej z branżami, wspierającej świadomy wybór dalszej drogi.
- Ćwiczenie przygotowania CV, autoprezentacji i rozmowy kwalifikacyjnej; poznawanie podstawowych praw i obowiązków pracownika.
- Rozwijanie umiejętności gospodarowania budżetem, prowadzenia domu, korzystania z usług publicznych i bezpiecznego zawierania umów.

- Wspólne opracowywanie planu dalszej edukacji, pracy i usamodzielnienia oraz poznawanie dostępnych form pomocy po opuszczeniu Centrum.

Rozdział II. Profilaktyka

1. Założenia profilaktyki

Profilaktyka wzmacnia czynniki chroniące: bezpieczne więzi, zainteresowania, umiejętności społeczne, sprawczość i gotowość do szukania pomocy. Obejmuje działania dla wszystkich wychowanek oraz pomoc dostosowaną do indywidualnych potrzeb. W MOW łączy się z oddziaływaniami resocjalizacyjnymi i terapeutycznymi, a w MOS z socjoterapią i systematyczną współpracą ze środowiskiem rodzinnym.

2. Profilaktyka agresji i przemocy

Działania służą budowaniu relacji opartych na szacunku oraz zapobieganiu przemocy fizycznej, słownej, psychicznej, relacyjnej, seksualnej i cyberprzemocy.

- Uczenie rozpoznawania krzywdzenia, respektowania granic oraz odróżniania konfliktu od przemocy.
- Prowadzenie treningów komunikacji, empatii, kontroli impulsów, radzenia sobie z napięciem i rozwiązywania konfliktów bez agresji.
- Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej, w tym wykluczaniu, poniżaniu i wymuszaniu; wzmacnianie odpowiedzialności za słowa i zachowanie.
- Zapoznawanie wychowanek z dostępnymi sposobami zgłaszania krzywdzenia; ćwiczenie bezpiecznego reagowania świadka i szukania pomocy u dorosłych.
- Reagowanie zgodnie ze standardami ochrony małoletnich i procedurami Centrum; zapewnianie pomocy osobie pokrzywdzonej oraz pracy wychowawczej z osobą stosującą przemoc i grupą.
- Stosowanie działań naprawczych odpowiednich do sytuacji, bez wywierania presji na osobę pokrzywdzoną i bez zastępowania ochrony mediacją.

3. Ochrona zdrowia psychicznego i profilaktyka zachowań autodestrukcyjnych

Celem jest wzmacnianie dobrostanu, bezpiecznych sposobów radzenia sobie z trudnościami oraz dostępności pomocy w kryzysie psychicznym. Działania obejmują także wczesne rozpoznawanie trudności i zapewnianie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

- Rozwijanie umiejętności rozpoznawania emocji, przeciążenia i potrzeby wsparcia; uczenie odpoczynku, samoregulacji i konstruktywnego rozładowywania napięcia.
- Budowanie sieci wsparcia oraz uczenie proszenia o pomoc i jej przyjmowania; zapewnianie indywidualnych rozmów z wychowawcą, psychologiem lub pedagogiem.
- Traktowanie sygnałów samouszkodzeń, myśli i prób samobójczych jako wymagających pomocy; uruchamianie oceny ryzyka i interwencji przez uprawnione osoby zgodnie z procedurami Centrum.
- W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia zapewnienie stałej obecności dorosłego i wezwanie pomocy ratunkowej.
- Współpraca ze specjalistami i osobami uprawnionymi do opieki; przygotowywanie indywidualnego planu bezpieczeństwa i powrotu do zajęć po kryzysie.
- Wspieranie wychowanek przed urlopowaniem i po powrocie, rozwiązywanie trudności adaptacyjnych oraz zapobieganie ucieczkom przez rozmowę, dostępność pomocy i wspólne planowanie.

4. Profilaktyka uzależnień

Działania rozwijają zdolność dokonywania świadomych wyborów, odporność na presję otoczenia i korzystanie z pomocy. Obejmują profilaktykę nikotynizmu, używania alkoholu, substancji psychoaktywnych i niewłaściwego przyjmowania leków oraz uzależnień behawioralnych.

- Prowadzenie zajęć o skutkach używania papierosów, e-papierosów, saszetek nikotynowych, alkoholu, narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych.
- Uczenie bezpiecznego stosowania leków zgodnie z zaleceniami medycznymi oraz rozpoznawania zagrożeń związanych z ich nadużywaniem i przekazywaniem innym osobom.
- Rozwijanie asertywności i umiejętności odmowy; ćwiczenie radzenia sobie z presją grupy, napięciem i sytuacjami sprzyjającymi używaniu substancji.
- Omawianie sygnałów problemowego grania, korzystania z mediów społecznościowych, hazardu i zakupów internetowych. Uczenie samokontroli i rozwijanie zainteresowań ograniczających ryzyko uzależnień behawioralnych.
- Zapewnianie indywidualnego wsparcia, motywowanie do zmiany oraz kierowanie do specjalistycznej pomocy i terapii uzależnień stosownie do potrzeb.
- Ustalanie zasad bezpieczeństwa przed wyjazdami i wzmacnianie wsparcia po powrocie; współpraca z rodziną lub opiekunami w podtrzymywaniu efektów pracy.
- Organizowanie atrakcyjnych zajęć sportowych, artystycznych, terenowych i społecznych jako sposobów rozwijania zainteresowań i spędzania wolnego czasu.

5. Profilaktyka zagrożeń w sieci i higiena cyfrowa

Technologie mają wspierać naukę, komunikację i twórczość. Wychowanki uczą się korzystać z nich w sposób bezpieczny, krytyczny i odpowiedzialny, zachowując równowagę między aktywnością online i offline.

- Kształtowanie nawyków higieny cyfrowej: planowanie czasu ekranowego, przerw, snu, odpoczynku i aktywności bez telefonu. Planowanie wspólnych aktywności offline wzmacniających relacje i dobrostan.
- Uczenie ochrony prywatności, danych i wizerunku, tworzenia bezpiecznych haseł oraz ostrożności wobec nieznanych kontaktów i ofert.
- Rozpoznawanie cyberprzemocy, nękania, uwodzenia w sieci i szantażu z użyciem intymnych materiałów; ćwiczenie zgłaszania zagrożeń i korzystania z pomocy.
- Rozwijanie krytycznej oceny informacji: sprawdzanie źródła, porównywanie przekazów i rozpoznawanie manipulacji, fałszywych treści oraz oszustw.
- Uczenie odpowiedzialnego korzystania ze sztucznej inteligencji: weryfikowania odpowiedzi, ochrony danych, wskazywania wykorzystania AI i zachowania samodzielności pracy.
- Wyjaśnianie zagrożeń związanych z deepfake oraz publikowaniem i rozpowszechnianiem cudzych materiałów; kształtowanie odpowiedzialności za własną aktywność w sieci.
- Wykorzystywanie przez nauczycieli technologii i zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej zgodnie z celem zajęć; rozwijanie umiejętności metodycznych kadry w tym zakresie.

6. Promocja zdrowego stylu życia

Edukacja zdrowotna rozwija odpowiedzialność za zdrowie fizyczne i psychiczne oraz codzienne nawyki sprzyjające dobremu samopoczuciu. Promuje odpowiedzialne zachowania prozdrowotne, aktywność ruchową i gotowość do udzielania pierwszej pomocy.

- Promowanie regularnego snu, zróżnicowanego żywienia, nawodnienia, higieny osobistej i odpoczynku; omawianie zagrożeń związanych z napojami energetycznymi.
- Organizowanie aktywności ruchowej, sportu i zajęć na świeżym powietrzu dostosowanych do możliwości wychowanek.
- Kształtowanie akceptacji ciała i zdrowych nawyków żywieniowych; wspieranie w szukaniu pomocy przy trudnościach dotyczących odżywiania i obrazu siebie.
- Prowadzenie dostosowanych do wieku zajęć o dojrzewaniu, higienie menstruacyjnej, zdrowiu seksualnym, profilaktyce zakażeń i odpowiedzialności w relacjach.
- Ćwiczenie pierwszej pomocy i wzywania służb ratunkowych; utrwalanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, podczas wycieczek, wypoczynku i aktywności nad wodą.

7. Współpraca z rodziną i środowiskiem

Współpraca służy wspólnemu wspieraniu rozwoju wychowanki oraz przenoszeniu umiejętności zdobytych w Centrum do codziennego życia poza placówką.

- Zapoznawanie rodziców i opiekunów z celami programu, zasadami funkcjonowania Centrum oraz dostępnymi formami pomocy.
- Utrzymywanie kontaktów osobistych, telefonicznych i zdalnych; wspólne ustalanie celów pracy i przekazywanie informacji o postępach wychowanki. Włączanie rodziców lub opiekunów w ocenę funkcjonowania wychowanki oraz planowanie spójnego wsparcia w edukacji, wychowaniu i pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Wspieranie kompetencji wychowawczych rodziny przez konsultacje i psychoedukację dotyczącą komunikacji, zdrowia psychicznego, uzależnień i bezpieczeństwa cyfrowego.
- Uzgadnianie zasad pobytu w domu i sposobów udzielania wsparcia; w MOS systematyczne łączenie socjoterapii z pracą z rodziną.
- Współpraca, stosownie do potrzeb, z opiekunami prawnymi, pieczą zastępczą, kuratorami, poradniami, ochroną zdrowia, PCPR, OPS i instytucjami w miejscu planowanego zamieszkania wychowanki; respektowanie uprawnień osób pełnoletnich.

Realizacja programu i zadania kadry

Program jest realizowany przez cały rok szkolny podczas zajęć edukacyjnych, godzin z wychowawcą, pracy grup w internacie, socjoterapii, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęć pozalekcyjnych. Stosuje się rozmowę, warsztaty, dramę, trening umiejętności, projekty, działania twórcze i zajęcia terenowe.

- Nauczyciele i wychowawcy łączą treści programu z codzienną pracą, tworzą klimat szacunku, wzmacniają postępy i włączają wychowanki w planowanie zajęć.
- Psycholodzy, pedagodzy i pozostali specjaliści wspierają wychowanki, rodziny i kadrę; Zespół Psychologiczno-Pedagogiczny koordynuje indywidualne oddziaływania.
- Dyrektor zapewnia organizację pracy i współdziałanie pracowników. Zadania dostosowuje się do wieku, potrzeb i możliwości wychowanek, IPET, statutu oraz standardów ochrony małoletnich. Kadra doskonali metody pracy zgodne z kierunkami MEN, w tym założeniami Reformy26. Kompas Jutra, w zakresie właściwym dla Centrum.

Cyfrowo podpisane przez
Sławomir Antoni
Moczydłowski
Dyrektor MCEiRS w Goniądzu